

ส่งท้ายปีหนุ ต้อนรับปีวัวทอง ... มองไปข้างหน้ากับ 5 ประเด็นที่ต้องติดตาม

โดย นางขวัญใจ เดชเสนสกุล

ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ปี 2563 ที่กำลังจะผ่านไปนับเป็นปีหนุที่สร้างความเสียหายครั้งประวัติศาสตร์จากการแพร่ระบาดของ COVID-19 ซึ่งส่งผลกระทบเป็นวงกว้างต่อบรรยากาศการค้าการลงทุนทั่วโลกและจุดรั้งเศรษฐกิจและการค้าโลกให้ตกต่ำที่สุดในรอบศตวรรษ สำหรับในปี 2564 แม้สถานการณ์ COVID-19 มีสัญญาณคลี่คลายลงจากการพัฒนาวัคซีน ใกล้เคียงสมบูรณ์และมีหลายประเทศจะเริ่มใช้ แต่คาดว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจจาก COVID-19 จะมีต่อเนื่องยิ่งไปกว่านั้น ยังมีปัจจัยและบริบททางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญ ดังนั้น เพื่อให้ท่านผู้ประกอบการเตรียมความพร้อมรับมือกับความท้าทายและไม่พลาดโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น บทความฉบับนี้จึงขอเสนอ 5 ประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจที่ควรติดตามและคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโลกในปี 2564 สรุปได้ดังนี้

1. New Economic Recovery : จับตปัจจัยที่จะมีผลต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกรอบใหม่

หนึ่งในปัจจัยสำคัญที่จะชี้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก คือ ประสิทธิภาพของวัคซีนป้องกัน COVID-19 เนื่องจากเป็นตัวกำหนดว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจของโลกจะกลับมาเป็นปกติได้เมื่อใด ซึ่งปัจจุบันการพัฒนาวัคซีนมีความคืบหน้าและมีบางประเทศเริ่มนำมาใช้แล้ว อย่างไรก็ตาม ยังต้องติดตามประสิทธิภาพของวัคซีนเมื่อนำมาใช้ในวงกว้าง รวมถึงความเพียงพอและการเข้าถึงวัคซีนของประชากรทั่วโลก จึงยังมีความเป็นไปได้ว่าในปี 2564 กิจกรรมทางเศรษฐกิจการเดินทางระหว่างประเทศ ตลอดจนการใช้ชีวิตประจำวันอาจยังไม่กลับมาเป็นปกติ

นอกจากนี้ อีกหนึ่งปัจจัยที่จะสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก คือ มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจใหม่ๆ หลังจากในปี 2563 รัฐบาลแต่ละประเทศใช้มาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบ COVID-19 อย่างเต็มที่จนเกือบถึงขีดจำกัด สะท้อนจากข้อมูลของ IMF (ณ เดือนกันยายน 2563) พบว่าหลายประเทศใช้มาตรการทางการคลังในระดับสูง เช่น เยอรมนี 39% ของ GDP ญี่ปุ่น 35% สหราชอาณาจักร 26% ขณะเดียวกันธนาคารกลางของหลายประเทศปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงแตะระดับ 0% หรือใกล้เคียง ดังนั้น ในปี 2564 อาจได้เห็นหลายประเทศใช้เครื่องมือทางการเงินการคลังใหม่ๆ (Unconventional Measures) ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ เช่น Yield Curve Control (การตรึงอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลให้อยู่ในระดับที่ต้องการ) Funding-for-lending Schemes (ธนาคารกลางเสริมสภาพคล่องระยะยาวให้แก่ธนาคารพาณิชย์เพื่อนำไปปล่อยสินเชื่อแบบเจาะจงเป้าหมาย) ซึ่งต้องติดตามว่าจะส่งผลกระทบต่อตลาดการเงินทั่วโลกเช่นไร

2. New Chapter of US Economy : ทิศทางนโยบายเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ภายใต้ประธานาธิบดีคนใหม่

หลังจากนายโจ ไบเดนชนะการเลือกตั้งและจะเข้าดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนที่ 46 ของสหรัฐฯ ในเดือนมกราคม 2564 ภายใต้วิสัยทัศน์หลัก คือ Made in All of America by All of America's Workers โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมภาคการผลิตและการลงทุนในประเทศเป็นหลัก ควบคู่ไปกับการลดการพึ่งพาการผลิตจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากจีน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อบริบทของโลกในหลายมิติ ได้แก่ **มิติด้านการค้า** เป็นที่คาดว่านโยบายปกป้องการค้าของสหรัฐฯ จะเดินหน้าต่อ โดยเฉพาะสงครามการค้ากับจีน ล่าสุดนายไบเดนประกาศว่ายังไม่มีความตกลงการค้าฉบับใด ๆ รวมถึงอาจมีการดำเนินมาตรการที่ไม่ใช่ภาษีเพิ่มเติม ตลอดจนมีแผนจะดำเนินการผ่านกรอบความร่วมมือพหุภาคีต่างๆ กับชาติพันธมิตร เพื่อสร้างแรงกดดันจีนต่อไป ขณะเดียวกันต้องติดตามมาตรการหรือข้อพิพาททางการค้าระหว่างสหรัฐฯ กับประเทศอื่นๆ อย่างใกล้ชิด เช่น EU ประกาศเก็บภาษีสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ มูลค่ารวม 4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อตอบโต้สหรัฐฯ ที่เรียกเก็บภาษีสินค้านำเข้าจาก EU จากกรณีที่ EU ให้อุดหนุนบริษัทแอร์บัส เช่นเดียวกับอินเดียที่ตอบโต้สหรัฐฯ ด้วยการขึ้นภาษีสินค้านำเข้าจากสหรัฐฯ 28 รายการ หลังถูกสหรัฐฯ ตัดสิทธิพิเศษทางภาษีศุลกากรเป็นการทั่วไป (GSP) **มิติด้านการลงทุน** เน้นดึงดูดการลงทุนในประเทศ โดยเฉพาะการลงทุนด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน สะท้อนได้จากหนึ่งในนโยบายหาเสียงของนายไบเดนที่

ซูประเด็นการคืนภาษีเงินได้นิติบุคคลในอัตรา 10% สำหรับบริษัทที่สร้างการจ้างงานในสหรัฐฯ ขณะที่เรียกเก็บค่าปรับ “Offshoring Tax Penalty” สำหรับบริษัทสหรัฐฯ ที่มีฐานการผลิตในต่างประเทศและส่งสินค้ากลับมาขายในสหรัฐฯ ซึ่งต้องจับตามดูว่านโยบายดังกล่าวจะถูกนำมาใช้จริงหรือไม่ มิติด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เน้นฟื้นฟูความสัมพันธ์กับนานาชาติ และกลับมาเข้าร่วมโต๊ะเจรจาต่างๆ บนเวทีโลกอีกครั้ง เช่น ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) มิติด้านสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญกับการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) รวมถึงมุ่งสนับสนุนธุรกิจสีเขียวและพลังงานสะอาดอย่างจริงจัง โดยนายไบเดนมีแผนจะนำสหรัฐฯ กลับเข้าร่วมข้อตกลงด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Paris Agreement) อีกด้วย

3. New China Economic Model : แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับใหม่ภายใต้ Dual Circulation

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมถือเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดทิศทางนโยบายของจีนมาโดยตลอด ปัจจุบันอยู่ระหว่างการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 14 (ปี 2564-2568) จะประกาศใช้อย่างเป็นทางการในเดือนมีนาคม 2564 ทั้งนี้แผนพัฒนาฯ ฉบับใหม่จะมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุล โดยให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างมีคุณภาพแทนการเติบโตเชิงปริมาณ ตลอดจนการลดความเหลื่อมล้ำในประเทศ ทั้งนี้ แผนพัฒนาฯ ดังกล่าวได้ชูโมเดลเศรษฐกิจสำคัญอย่าง Dual Circulation หรือการหมุนเวียนเศรษฐกิจคู่ขนาน ซึ่งให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจในประเทศควบคู่ไปกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศอย่างสมดุล โดยในส่วนของ การหมุนเวียนเศรษฐกิจในประเทศ (Internal Circulation) จะเน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจจากตลาดในประเทศและเพิ่มบทบาทการบริโภคในประเทศให้มากขึ้น ควบคู่กับการสร้างความแข็งแกร่งให้กับ Supply Chain ในประเทศด้วยการปฏิรูปโครงสร้างอุตสาหกรรมและปฏิวัติภาคการผลิต ตลอดจนยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ขณะที่ในส่วนของ การหมุนเวียนเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (External Circulation) จะเน้นไปที่การเชื่อมโยงเศรษฐกิจจีนเข้ากับเศรษฐกิจโลก ทั้งการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศและขยายการค้ากับต่างชาติด้วยการเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น ไม่เพียงแต่การส่งออกเท่านั้น แต่จีนจะส่งเสริมให้ผู้ประกอบการต่างชาตินำสินค้าเข้ามาขายในจีนได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้จีนเตรียมเดินทางกระชับความสัมพันธ์กับนานาชาติ โดยเฉพาะพันธมิตรในเส้นทาง Belt Road Initiative (BRI) ซึ่งรวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ประเทศพันธมิตรในเส้นทาง BRI ยิ่งไปกว่านั้น คาดว่าจีนจะขยายขอบเขตความร่วมมือภายใต้โครงการ BRI ออกไป ทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณสุขแก่ประเทศพันธมิตร หรือ Health Silk Road รวมถึงการพัฒนาระบบโทรคมนาคมและดิจิทัล หรือ Digital Silk Road เพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสหรัฐฯ ในการแข่งขันด้านเทคโนโลยี

4. New Movement of Trade Agreement : าย่างก้าวใหม่ของข้อตกลงการค้าบนเวทีโลก

ปี 2564 จะเริ่มเห็นสัญญาณการกลับมาเดินทางของข้อตกลงทางการค้าที่เคยหยุดชะงักไป นับตั้งแต่การลงนามในความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) ระหว่างชาติสมาชิก 15 ประเทศ (รวมไทย) ซึ่งถือเป็นกรอบการค้าเสรีที่ใหญ่ที่สุดของโลกในปัจจุบัน ครอบคลุมประชากรมากกว่า 2.2 พันล้านคนและมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ราว 30% ของ GDP โลก โดยคาดว่าจะเริ่มมีผลบังคับใช้ในช่วงครึ่งหลังของปี 2564 ทั้งนี้ RCEP จะช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยสามารถเข้าถึงตลาดผู้บริโภคใหม่ๆ จากการลดอัตราภาษีนำเข้าระหว่างกัน ตลอดจนเป็นแรงหนุนให้ประเทศไทยยังคงเป็นฐานการผลิตใหญ่ของภูมิภาคในอุตสาหกรรมสำคัญที่ไทยมีความได้เปรียบ เช่น ยานยนต์และชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับอินเดียที่เคยเข้าร่วมเจรจา RCEP แต่ถอนตัวไปแล้วได้หันไปเดินหน้าเจรจการค้าเสรี (FTA) กับสหรัฐฯ และ EU แทน นอกจากนี้ ความตกลงที่ครอบคลุมและก้าวหน้าสำหรับหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (CPTPP) ปัจจุบันมีสมาชิก 11 ประเทศ คาดว่าสหรัฐฯ ภายใต้การนำของนายไบเดนจะกลับมาเข้าร่วมเจรจาอีกครั้ง หลังจากถอนตัวไปเมื่อปี 2560 ขณะที่ไทยยังอยู่ระหว่างพิจารณาเข้าร่วม CPTPP เช่นกัน นอกเหนือจากข้อตกลงดังกล่าว ยังมีการเจรจาของสหราชอาณาจักรในการถอนตัวออกจาก EU (BREXIT) ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะไม่มีการทำ

ข้อตกลงทางการค้าร่วมกัน (No-deal BREXIT) ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นคาดว่าจะสหราชอาณาจักรจะหันไปทำข้อตกลงทางการค้าใหม่กับประเทศคู่ค้าอื่นๆ ทดแทน ขณะที่ผู้ประกอบการไทยต้องตรวจสอบกฎระเบียบและมาตรฐานการนำเข้าที่ต่างกันของสหราชอาณาจักรและ EU รวมถึงอาจต้องปรับกลยุทธ์การทำตลาดใหม่ เช่น จากเดิมเคยใช้สหราชอาณาจักรเป็นฐานกระจายสินค้าไปในประเทศต่างๆ ใน EU แต่หลังจากนี้จะทำได้ยากหรือมีต้นทุนสูงขึ้น เนื่องจากทั้งสองฝ่ายไม่มีข้อตกลงทางการค้าร่วมกัน ทำให้อัตราภาษีนำเข้าระหว่างกันสูงขึ้นและไม่ได้มีสิทธิประโยชน์ทางการค้าเช่นเดิม

5. New Economic Paradigm on Sustainable Growth : การขับเคลื่อนเศรษฐกิจบนพื้นฐานของความยั่งยืน

การเติบโตอย่างยั่งยืนจะทวีความสำคัญมากขึ้นในทุกภาคส่วนอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม หลังจากสหประชาชาติ (UN) ส่งสัญญาณเตือนว่าทั่วโลกต้องร่วมกันยับยั้งภาวะโลกร้อนและ Climate Change ให้ได้ภายในปี 2573 ก่อนที่จะสายเกินไป ดังนั้น จึงคาดว่าในปี 2564 จะเป็นอีกหนึ่งปีที่ทุกภาคส่วนทั่วโลกจะหันมาเร่งปกป้องสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง โดยมาตรการในระดับประเทศ เช่น EU เตรียมประกาศใช้ European Climate Law ในปี 2564 ซึ่งมีมาตรการสำคัญ ทั้งการลดการปล่อยคาร์บอนในธุรกิจพลังงาน การห้ามใช้สินค้าที่ใช้ครั้งเดียวทิ้ง และการเพิ่มสัดส่วนวัสดุรีไซเคิลในสินค้าต่างๆ สหรัฐฯ ในยุคของนายไบเดน มีแนวโน้มจะเก็บภาษีคาร์บอน ซึ่งรวมถึงการเก็บภาษีนำเข้าสินค้าจากประเทศที่ไม่มีมาตรการทางภาษีในการแก้ปัญหา Climate Change และวันดาห้ามนำเข้า/ผลิต/ขายบรรจุภัณฑ์พลาสติก ขณะที่ระดับธุรกิจ ก็หันมารับมาตรการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการเติบโตอย่างยั่งยืนเช่นกันภายใต้หลัก Environmental, Social and Governance (ESG) เช่น Michelin กำหนดให้ Supplier หลักของบริษัทราว 70% ต้องผ่านมาตรฐาน Michelin's Standard ในการลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ในกระบวนการผลิต Nestle ตั้งเป้าเปลี่ยนบรรจุภัณฑ์น้ำดื่มจากขวดพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้งเป็นพลาสติก Food Grade ที่รีไซเคิลได้ภายในปี 2568 ภาคการเงิน ธนาคารชั้นนำทั่วโลกเดินทางดำเนินนโยบายตามหลักการของการเป็นธนาคารที่มีความรับผิดชอบ (Principles for Responsible Banking) ของ UN รวมถึงสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และ Paris Agreement เช่น Standard Chartered Bank และ BNP Paribas กำหนดนโยบายไม่ปล่อยสินเชื่อแก่โครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินแห่งใหม่ รวมถึงการสำรวจ/ขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในแถบขั้วโลกเหนือ ขณะที่ Morgan Stanley มีแผนลดการปล่อยสินเชื่ออุตสาหกรรมที่พึ่งพาการใช้คาร์บอนอย่างเข้มข้น

นอกเหนือจาก 5 ประเด็นสำคัญทางเศรษฐกิจที่ได้อธิบายไปแล้ว เป็นที่คาดว่าในปี 2564 ทั่วโลกยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เอื้อให้เกิดการพัฒนาโมเดลธุรกิจที่ต่างไปจากเดิม หรือการเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตรูปแบบใหม่ที่จะทำให้พฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าและบริการเปลี่ยนไป ดังนั้น ท่านผู้ประกอบการควรเตรียมความพร้อมและปรับกลยุทธ์ทางธุรกิจทั้งในเชิงรับเพื่อรับมือกับความท้าทายต่างๆ เช่น การติดตามข้อมูลมาตรการทางการค้าของประเทศคู่ค้าทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงการปรับปรุงกระบวนการดำเนินธุรกิจและยกระดับคุณภาพสินค้าให้เป็นไปตามระเบียบใหม่ของโลก โดยเฉพาะมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับ Supply Chain เส้นใหม่ของโลกได้อย่างไร้รอยต่อ ขณะที่กลยุทธ์ในเชิงรุกเพื่อไม่ให้พลาดโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น เช่น ติดตามสิทธิประโยชน์จากข้อตกลงการค้าใหม่ๆ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงตลาดใหม่ รวมถึงอาจเข้าไปลงทุนในประเทศที่ได้สิทธิประโยชน์ทางการค้า เพื่อใช้เป็นสปริงบอร์ดในการกระจายสินค้าไปในประเทศอื่นๆ ควบคู่ไปกับการเพิ่มช่องทางการส่งออกผ่านออนไลน์ โดยอาจเริ่มจากการเข้าไปขายสินค้าบน E-Marketplace ที่ได้รับความนิยมในประเทศเป้าหมาย รวมถึงการติดตามข้อมูลและวางแผนธุรกิจอย่างรอบด้านเพื่อจะเป็นวัคซีนสำคัญในการป้องกันและสร้างภูมิแก่ภาคธุรกิจให้เดินทางได้อย่างมั่นคงแข็งแรงในปัจจุบันที่จะมาถึงนี้

Disclaimer : ข้อมูลต่างๆ ที่ปรากฏ เป็นข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย และการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเท่านั้น โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทยจะไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการที่มีบุคคลนำข้อมูลนี้ไปใช้ไม่ว่าโดยทางใด